

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

Rapport

Huddinge kommun

KPMG AB

2019-05-20

Antal sidor 25

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
1.1	Sammanfattande revisionell bedömning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte och revisionsfråga	5
2.2	Avgränsning	5
2.3	Ansvarig nämnd	6
2.4	Revisionskriterier	6
2.5	Metod	6
3	Resultat av granskningen	7
3.1	Organisation och ansvarsfördelning	7
3.2	Mål och övergripande styrdokument	10
3.3	Hantering av ärenden avseende våld i nära relationer	12
3.4	Utbildning och kompetensutveckling	18
3.5	Ärendegranskning	19
3.6	Återrapportering till nämnd	21
4	Jämförelse med andra kommuner	21
4.1	Jämförelse baserad på Öppna Jämförelser	21
4.2	Granskning genomförd i annan kommun	22
5	Slutsats och rekommendationer	23
5.1	Svar på revisionsfrågorna	23
5.2	Rekommendationer	25

1 Sammanfattning

På uppdrag av Huddinge kommuns revisorer har vi genomfört en granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer. Syftet har varit att översiktligt bedöma om kommunens arbete med våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt. I detta ingår även att bedöma huruvida hanteringen av orosanmälningar som inkommer till socialtjänsten är ändamålsenlig.

Det är socialnämnden som har det huvudsakliga ansvaret för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat/utsatt för våld och är därmed den nämnd som granskningen avser.

Granskningen har visat att nämnden saknar en tydlig styrning och uppföljning avseende arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat/utsatts för våld. Nämnden har inte fastställt några mål för verksamheten och det sker heller inte någon uppföljning eller återrapportering kring hur arbetet fortgår eller vilka resultat det ger. Nämnden har inte heller på annat sätt säkerställt att det arbete som bedrivs i verksamheten avseende våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt, utifrån gällande lagar och föreskrifter.

Granskningen visar dock att det i stor utsträckning finns upprättade riktlinjer och rutiner som ett stöd för handläggarna i arbetet. Det genomförs också löpande egenkontroller för att säkerställa att de efterlevs. Utifrån genomförd granskning bedömer vi också att det finns goda organisatoriska förutsättningar för att bedriva verksamheten på ett ändamålsenligt sätt vad gäller ansvarsfördelning och kompetens hos de som arbetar med målgruppen. Likaså att det finns goda förutsättningar för samverkan genom ett starkt fokus på detta från ledningen och rutiner som utgör en god grund för arbetet. Samverkan behöver dock utvecklas för att fungera på samtliga nivåer i organisationen.

Målgruppen erbjuds i stort de insatser som Socialstyrelsen i sina allmänna råd (SOSFS 2014:4) anger att nämnden bör kunna erbjuda. Det finns dock utvecklingsmöjligheter, framförallt avseende möjligheten att erbjuda hjälp att ordna stadigvarande boende. Likaså kan de insatser som erbjuds till barn som bevittnat/utsatts för våld behöva ses över och eventuellt kompletteras.

Gällande hantering av orosanmälningar som rör barn som utsatts för eller bevittnat våld så finns det även här riktlinjer och rutiner framtagna för detta och genomförda intervjuer vittnar om att det fungerar förhållandevis väl. Inom ramen för granskningen har vi dock tittat närmare på ett urval ärenden. Ärendegranskningen visar att det finns förbättringsområden vad gäller såväl genomförande av akut skyddsbedömning och överskridanden av utredningstider, vilket är områden som är tydligt reglerade.

1.1 Sammanfattande revisionell bedömning

Mot bakgrund av genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att nämnden inte har säkerställt att det arbete som bedrivs i verksamheten avseende våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt, utifrån gällande lagar och föreskrifter. Nämndens styrning och uppföljning inom området bedöms inte vara tillräcklig då den inte har fastställt några mål för verksamheten och det sker heller inte någon uppföljning

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

eller återrapportering kring hur arbetet fortgår eller vilka resultat det ger, vilket inte är förenligt med Socialstyrelsens föreskrifter (2014:4).

Utifrån genomförd granskning och våra bedömningar rekommenderar vi socialnämnden att:

- Fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld samt ta fram en handlingsplan som tydliggör när och hur målen ska uppnås (i enlighet med SOSFS 2014:4)
- Överväga och besluta om vilken uppföljning och återrapportering nämnden önskar avseende arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld för att kunna följa och vidta åtgärder utifrån de resultat och effekter som arbetet ger
- Genomföra en kartläggning av förekomsten av våldsutsatta och barn som bevittnat våld i kommunen (i enlighet med SOSFS 2014:4)
- Vidta åtgärder för att säkerställa att de lagstadgade utredningstiderna följs för att säkerställa att barn och unga får hjälp i tid.
- Se över, och vid behov komplettera, det utbud av insatser som erbjuds till såväl våldsutsatta och barn som bevittnat och utsatts för våld
- Säkerställa att det finns en väl fungerande samverkan på alla nivåer i organisationen, både inom nämndens verksamhetsområde och med andra nämnder.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Huddinge kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens arbete med våld i nära relationer. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Att arbeta med våld i nära relationer är en av socialtjänstens arbetsuppgifter. Med våld eller andra övergrepp av närstående avses i detta sammanhang systematisk misshandel och andra övergrepp. Begreppet våld kan dock ta sig olika uttryck och kan röra sig om grovt våld och sexuella övergrepp men också andra typer av handlingar i form av hot, kränkningar och trakasserier av olika slag¹. I socialtjänstlagen² stadgas att socialtjänsten har det främsta ansvaret för att våldsutsatta kvinnor och barn får det stöd och den hjälp som de behöver. Således har socialtjänsten en särställning i förhållande till andra myndigheter då den inte enbart är en servicemyndighet utan även har möjlighet och i viss utsträckning skyldighet att utreda de behov av stöd och hjälp som en medborgare kan ha kopplat till sin sociala situation. Det åligger socialnämnden att ha mål och rutiner för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld. Att hantering av orosanmälningar sköts på ett korrekt sätt är särskilt viktigt för att kunna förhindra att barn och unga far illa.

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer³ framgår att socialnämnden ska utreda behov av och erbjuda stöd och hjälp samt insatser i det akuta skedet, på kort och lång sikt till:

- våldsutsatta vuxna,
- den som är under 18 år och har utsatts för våld eller andra övergrepp av sin partner, eller
- den som är under 18 år och har utsatts för hedersrelaterat våld.

Socialnämnden ska också utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp om nämnden får kännedom om att ett barn kan ha utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående eller bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående.

Kommunen är också ansvarig för att socialtjänstens personal har den kunskap och de förmågor som krävs, och personalen ska också enligt Socialstyrelsens allmänna råd regelbundet få kompetensutveckling inom området.

Revisorerna har i sin riskanalys identifierat behovet av att genomföra en granskning av att socialnämndens rutiner inom området lever upp till gällande lagar och föreskrifter.

¹ Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, Socialstyrelsen 2016.

² 5 kap. 11 § Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL)

³ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer

2.1 Syfte och revisionsfråga

Granskningens syfte är att översiktligt bedöma om kommunens arbete med våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt. I detta ingår även att bedöma huruvida hanteringen av orosanmälningar som inkommer till socialtjänsten är ändamålsenlig.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Har nämnden fastställt mål för arbetet med våldsutsatta personer och barn som bevittnat våld?
  - Finns det en handlingsplan som tydliggör hur och när målen ska uppnås?
- Finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld?
- Finns det riktlinjer och rutiner inom socialtjänsten för arbetet med våld i nära relationer?
  - Hur säkerställs att dessa efterlevs i verksamheten?
- Hur säkerställs att de som arbetar med dessa frågor har/får den utbildning och kompetensutveckling som behövs inom området?
- Finns det upprättade samverkansformer med andra aktörer (polis, landsting, kvinnojouurer och/eller andra organisationer)?
- Hur säkerställs en ändamålsenlig hantering av orosanmälningar som rör barn som utsatts för eller bevittnat våld?
  - Finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning avseende hantering av orosanmälningar?
  - Finns det riktlinjer, rutinbeskrivningar och övriga styrdokument för hantering av orosanmälningar?
- Är återrapportering till nämnden kring arbetet med våld i nära relationer samt hantering av orosanmälningar tillräcklig?

2.2 Avgränsning

Granskningen omfattar arbetet med våld i nära relationer på en övergripande nivå med fokus på nämndens struktur för styrning, ledning och uppföljning. När det gäller orosanmälningar är det i huvudsak de anmälningar som rör barn som utsatts för eller bevittnat våld som granskningen kommer att fokusera på.

När begreppet våld används i granskningen är det i den vidare tolkning av begreppet som ges i Socialstyrelsens handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (2016). Detta innebär att begreppet våld här omfattar såväl fysiskt våld och sexuella övergrepp som andra former av övergrepp/handlingar, såsom hot, kränkningar och trakasserier.

Granskningen fokuserar på våldsutsatta och barn som bevittnat eller utsatts för våld. Granskningen fokuserar därmed inte på det arbete som bedrivs gentemot våldsutövare.

2.3 Ansvarig nämnd

Granskningen avser socialnämnden.

2.4 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen
- Socialtjänstlagen
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd avseende våld i nära relationer (SOSFS 2014:4)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd avseende dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2014:5)
- Socialstyrelsens allmänna råd avseende handläggning av ärenden som gäller barn och unga (SOSFS (2014:6)
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med berörda tjänstepersoner.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av, och granskat, verksamheternas riktlinjer och rutiner avseende handläggningen av ärenden som berör barn, unga och vuxna som utsatts för, eller bevittnat våld. Vi har även tagit del av nämndens och enheters verksamhetsplaner, ärendestatistik etc.

Intervjuer har genomförts med:

- Sektionschef, barn och unga
- Utvecklingsledare
- Enhetschef, enheten mot våld i nära relationer
- Enhetschef, mottagning och unga
- Enhetschef, arbete och försörjning (mottag)
- Socialsekreterare, barn (tidigare tillhört enheten mot våld i nära relationer)
- Socialsekreterare, unga och mottag

Inom ramen för granskningen har vi även granskat ett urval ärenden som aktualiserats genom inkommen orosanmälan. Ärendegranskningen har fokuserats på huruvida gällande krav i lagar och föreskrifter efterlevs gällande hantering och dokumentation av ärenden/utredningar från aktualisering till beslut.

Vi har inom ramen för granskningen även tittat på hur dessa frågor hanteras i Varbergs kommun (där motsvarande granskning genomfördes 2018), för att kunna ställa resultatet av denna granskning till annan kommuns hantering. Vidare har vi utifrån Öppna Jämförelser tittat närmare på ett antal indikatorer och ställt dem mot övriga

Södertörnskommuner för att få en bild av hur Huddinge kommun står sig i förhållande till dem.

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktagranska rapporten.

3 Resultat av granskningen

Våld i nära relationer är ett område som fått allt större betydelse i kommunen. Antalet ärenden har ökat kraftigt de senaste åren. Sedan 2015 har antalet aktualiseringar⁴ ökat från 187 stycken (2015) till 303 stycken (2018). Det motsvarar en ökning med 62 %. Antalet placeringar har ökat från 56 stycken (2015) till 103 stycken (2018), en ökning med 84 %. Detta ställer krav på en organisation som är rustad för att kunna hantera de ärenden som kommer in, både vad gäller resurser och vad gäller organisatoriska förutsättningar.

3.1 Organisation och ansvarsfördelning

Socialnämndens ansvar för såväl våldsutsatta som barn som bevittnat våld regleras i socialtjänstlagen. Socialnämndens ansvar för barn och unga som riskerar att fara illa regleras i 5 kap. 1 §. Här framgår bland annat nämndens ansvar för att motverka att barn och unga far illa samt dess ansvar för att främja att barn och unga får en gynnsam utveckling. Likaså att de, vid behov, får det stöd och den hjälp det behöver. I 1 a § tydliggörs nämndens ansvar för att samverka med andra i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa.

I samma kapitel 11 § regleras särskilt nämndens ansvar gentemot våldsutsatta och barn som bevittnat våld. I socialnämndens uppgifter ingår att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Nämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Vad gäller ansvarsfördelningen inom nämnden så framgår det av socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2014:4, 3 kap. 2 §) att nämnden ska fastställa var i verksamheten ansvaret ligger för att utreda, fatta beslut i och följa upp ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld.

---

⁴ Aktualisering kan förenklat beskrivas som att nämnden får kännedom om att ett barn kan vara i behov av skydd och stöd. Ett ärende kan aktualiseras genom en anmälan eller genom en ansökan. Det kan också ske genom att nämnden får information på annat sätt, ex. att det uppmärksammas inom annan enhet, information från annan myndighet/organisation, om någon (ex. åklagare eller kriminalvård) begär ett yttrande etc.

Övergripande ansvarsfördelning

Ansvar för de verksamheter som i huvudsak arbetar med målgruppen är sedan 1 januari 2019 fördelat mellan socialnämnden och gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden.

Socialnämnden ansvarar för de uppgifter som kommunen ska fullgöra inom socialtjänsten, däribland individ- och familjeomsorg. Nämnden har delegerat beslut i individärenden till ett arbetsutskott och tre socialutskott. Socialutskott 3 ansvarar för beslut i ärenden från barnenheten, beroendeenheten och enheten mot våld i nära relationer.

Socialnämndens stödjande förvaltning är socialförvaltningen. I socialförvaltningen ingår individ- och familjeomsorgen tillsammans med äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Individ- och familjeomsorgen består av tre sektioner; barn- och ungdomssektionen administration, barn- och ungdomssektionen samt sektionen för beroende och socialpsykiatri. Inom barn- och ungdomssektionen finns 11 enheter som arbetar med både myndighetsutövning och verkställande insatser. Det finns två enheter som genomför utredningar av barn och unga 0-20 år.

Ungdomsenheten arbetar med barn och ungdomar i åldrarna 0-20 år och deras familjer som är i behov av stöd och hjälp. Ungdomsenheten är organiserad i fyra team: mottagningsteam, utredningsteam, insatsteam och placeringsteam. Mottagningsteamet arbetar med barn och ungdomar 0-20 år. De gör en förhandsbedömning kring alla anmälningar/ansökningar gällande nya ärenden som inkommer samt fattar beslut om utredning ska inledas eller ej. Utredningsteamet genomför utredningar av unga i åldern 13-20 år enligt Socialtjänstlagen (SoL) och utifrån BBIC (barns behov i centrum) samt fattar beslut om stödinsatser. Insatsteamet följer upp och utvärderar vårdinsatserna i öppenvård. Placeringsteamet följer upp och utvärderar vårdinsatser som avser institutionsvård, stödboenden samt dagbehandlingar.

Barnenheten utredning utreder barns behov av skydd och stöd samt föräldrars omsorgsförmåga enligt gällande lagstiftning. Enhetens målgrupp är barn 0-12 år och de tar emot ärenden från mottagningsteamet, som fattat beslut om att inleda utredning. Enheten genomför utredningen och beslutar om insats eller ej. Om insats beviljas har enheten ansvar för uppföljningen av insatsen.

Enheten mot våld i nära relationer erbjuder stöd till såväl våldsutsatta som våldsutövare. Vid behov erbjuds även skyddsplaceringar till våldsutsatta. De ärenden som inkommer till enheten aktualiseras alltid genom egen ansökan, alternativt att den enskilde efterfrågat eller godkänt att kontakt ska tas.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för ekonomiskt bistånd, kommunala arbetsmarknadsinsatser, mottagande av nyanlända och gymnasieskola, vuxenutbildning och feriepraktik. Inom detta område är det främst den verksamhet som ansvarar för handläggning och beslut om ekonomiskt bistånd som berörs

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens stödjande förvaltning är gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen. I gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen ingår

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

arbete och försörjning samt gymnasie- och vuxenutbildning. Arbete och försörjning består av två sektioner; myndighetssektionen och utförarsektionen. I myndighetssektionen finns mottagningsenheten, försörjningsstödsenheten samt en administrativ enhet. I utförarsektionen finns matchning- och kompetensenheten, integrationsenheten samt bosamordningsenheten.

Övriga noteringar

På kommunövergripande nivå har det pågått ett projekt som omfattar en kartläggning av befintligt preventionsarbete i kommunen och vad som saknas. I projektet har representanter från ett flertal förvaltningar ingått då det i Mål och budget för 2018 formulerats prioriteringar för samtliga nämnder om ett förebyggande arbete inom t ex psykisk ohälsa, livchanser för barn och unga, våldsbejakande extremism och jämställdhet. Inom ramen för projektet togs ett förslag till preventionspaket för Huddinge kommun fram, som under 2019 fastställts av kommunens ledningsgrupp. En kommunövergripande strategisk preventionsgrupp (SPG) har tillsatts för att samordna, synliggöra, tillgängliggöra, effektivisera och förbättra samtliga preventionsinsatser som finns inom kommunen.

Funktionerna som ingår i SPG har sin grundplacering inom de olika förvaltningarna men har ett uttalat kommunövergripande processansvar med mandat att driva frågorna samt sprida kunskap och metoder. Av den projektrapport som upprättats framgår vad som ska ingå i SPGs uppdrag samt vilka områden som bör inbegripas i uppdrag, där våld i nära relationer är ett av områdena. Då det inte finns tillgängliga resurser som kan ta ett samordningsansvar kring våldsprevention (inkl. våld i nära relationer) inbegrips det inte i det initiala arbetet.

De intervjuade upplever att det i kommunen saknas en övergripande inriktning för hur arbetet med våld i nära relationer ska bedrivas. De anser även att det på kommunövergripande nivå bör tas fram en handlingsplan för arbetet.

Kommentarer och bedömningar

Vår bedömning utifrån såväl genomförda intervjuer som av dokumentstudier är att det finns en tydlighet i hur ansvaret är fördelat vad gäller utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta samt barn som bevittnat våld. Det bedöms också finnas en tydlig organisation avseende hanteringen av orosanmälningar avseende barn som utsatts för eller bevittnat våld, såväl då ett ärende aktualiserats som efter att beslut om att inleda utredning fattats.

Under 2019 har en kommunövergripande strategisk preventionsgrupp tillsatts för att utveckla det förebyggande arbetet i kommunen, inom en rad områden. Initialt omfattas inte våldsprevention i arbetet. Detta medför att det i dagsläget inte finns någon tydlig styrning eller riktning för arbetet på kommunövergripande nivå, vilket efterfrågas av förvaltningen då det är ett arbete som berör fler verksamheter än endast socialtjänsten. Framförallt i det förebyggande arbetet. När det gäller arbetet med våldsutsatta och

barn som bevittnat våld är det dock socialnämnden som ansvarar för att fastställa mål för arbetet samt beskriva när och hur målen ska uppnås (se mer i avsnitt 3.2).

3.2 Mål och övergripande styrdokument

Enligt SOSFS 2014:4 kap 3.1 § ska nämnden fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld samt beskriva när och hur målen ska uppnås.

En handlingsplan mot våld i nära relationer upprättades och fastställdes 2013. Handlingsplanen beskriver den dåvarande socialnämndens och äldreomsorgsnämndens arbete med våld i nära relationer. I handlingsplanen beskrivs organisation, målgrupper, mål etc. Den är dock inte uppdaterad avseende vare sig organisation, mål eller arbetssätt. Av intervjuer framkommer att handlingsplanen inte är aktuell och utgör därmed inte ett styrande dokument.

I de verksamhetsplaner som upprättas på nämndsnivå, verksamhetsnivå och enhetsnivå bryts fullmäktiges mål ner och nämnden antar också egna åtaganden som verksamheterna har att arbeta vidare med. De mål, åtaganden, uppdrag etc. som fastställs i planerna berör ju samtliga delar av verksamheten, inklusive arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat eller utsatts för våld. Det finns dock inte några specifika mål som avser arbetet med våldsutsatta och/eller barn som bevittnat eller utsatts för våld. Av barnenhetens verksamhetsplan framgår det dock att medarbetarna har som önskemål att arbeta med definitionen av våld och öka kunskapen inom området. Detta uppges vara ett sektionsövergripande arbete som kommer pågå under 2019 och att barnenheten därmed inte formulerar ett eget åtagande förrän arbetet på sektionsnivån är genomfört.

Av intervju med sektionschef framkom det att det inom barn- och ungdomssektionen i dagsläget är ett stort fokus på våld och arbetet med såväl våldsutsatta som barn som bevittnat/utsatts för våld. Detta bekräftas också i övriga intervjuer. Det finns dock inte några uttalade mål eller annat inom området.

Riktlinjer och rutiner

För arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat/utsatts för våld finns en rad riktlinjer och rutiner.

Vad gäller handläggning och uppföljning av beslutade insatser inom individ- och familjeomsorgen har fullmäktige fastställt riktlinjer⁵ för detta. Här framgår vad verksamheten har att förhålla sig till under hela handlägningsprocessen, från aktualisering till avslut av ett ärende. I dagsläget berörs inte arbetet som avser våldsutsatta eller barn som bevittnat/utsatts för våld i riktlinjerna. Här pågår dock ett arbete med att revidera riktlinjerna för att även innefatta denna målgrupp.

Inom barn- och ungdomsenheterna finns en så kallad tjänstekarta upprättad. Tjänstekartan är utarbetad som en processkarta där förtydligande rutiner finns att tillgå genom att klicka i processkartan. Rutinerna som omfattas av tjänstekartan har anpassats till arbetsmodellen BBIC (Barnets Behov I Centrum), verksamhetssystemet

⁵ Riktlinjer för bistånd enligt socialtjänstlagen – vård och behandling av barn och ungdom och vuxna missbrukare (HKF 7010, KF 2001-12-17, senast ändring i socialnämnden 2017-09-21)

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Procapita samt utredningsmetodiken Signs of safety (med fokus på barnets säkerhet). I tjänstekartan finns rutiner kopplade till de olika faserna i ärendeprocessen, från att en förhandsbedömning ska göras till att utredningen avslutas. Rutinerna beskriver vad som ska göras i respektive del/fas i utredningen samt vilka eventuella särskilda beaktanden som behöver göras i vissa ärenden. Rutinerna omfattar bland annat en rutin vid misstanke om brott mot barn. Av denna rutin framgår bland annat att det vid anmälan som rör misstanke om att ett barn utsätts för våld eller sexuella övergrepp i hemmet ska samtliga barn aktualiseras. Här framgår också vilka övriga ställningstaganden och beaktanden som ska göras i dessa ärenden. Här finns även rutin för Barnahus Huddinge/Botkyrka⁶ och de rutiner som gäller för handläggning av dessa ärenden inom socialtjänsten. Barnahus är involverade i de ärenden där polisen inlett förundersökning och samråd sker då socialtjänsten också inlett utredning.

I tjänstekartan finns rutin för samverkan mellan barn- och ungdomsenheten och mellan barn och ungdom, rutin för samutredningar mellan barn-, ungdom- och beroendeenheten. Rutiner för samverkan med arbete och försörjning eller enheten mot våld i nära relationer finns dock inte med i tjänstekartan.

Det finns också rutiner för samverkan mellan de enheter som hanterar/kommer i kontakt med de individer som är eller kan vara aktuella för vidare utredning avseende våldsärenden. En rutin för samarbete mellan barn- och ungdomsenheterna, Familjerätten och Enheten mot våld i nära relationer upprättades 2019-03-21. Rutiner för samverkan finns också upprättade mellan Enheten mot våld i nära relationer och Arbete och försörjning. Dessa är dock upprättade 2016 och inte anpassade till den nya organisationen där de olika enheterna är organisatorisk placerade under olika nämnder. Vidare pågår också ett arbete med att upprätta rutiner för samverkan mellan barn- och ungdomsenheterna och Arbete och försörjning. Denna har dock endast påbörjats och är i en tidig fas.

Enheten mot våld i nära relationer har inte upprättat en tjänstekarta som tydliggör processen i likhet med barn- och ungdomsenheterna. Det finns dock en rad rutiner upprättade som tydliggör arbetsgången vid aktualisering, handläggning av nya ärenden, informationsutbyte vid kontakt med både våldsutsatt och våldsutövare, råd och stöd etc. Samtliga rutiner är dock inte aktuella då de tagits fram innan den nya organisationen trädde i kraft. Av intervjuer har det även framkommit att det pågår ett arbete för att upprätta en tjänstekarta även för Enheten mot våld i nära relationer, vilket förväntas ge en tydligare översikt av ärendeprocessen.

Av intervjuerna och av dokumentgenomgången framkommer att det pågår ett arbete att se över befintliga, och upprätta nya, riktlinjer och rutiner för att anpassa dem till den nya organisationen, vilket inte är helt färdigställt. Av intervjuer framkommer också att en del av de rutiner som upprättats i samband med organisationsförändringen ännu inte hunnit implementeras fullt ut och att det därmed är svårt att bedöma hur väl de fungerar.

---

⁶ Barnahus Huddinge Botkyrka är en plats där polis, åklagare, socialtjänst, krisstödare, barnskyddsteam och barn- och ungdomspsykiatri (BUP Barnahus) arbetar tillsammans med barn som blivit utsatta för fysiskt eller psykiskt våld eller övergrepp i nära relation.

Uppföljning av efterlevnad/Intern kontroll

Inom Enheten för våld i nära relationer finns det rutin för att genomföra interna kontroller avseende aktualiseringar, utredningar och insatser utifrån i rutinen angivna kontrollpunkter. Kontrollerna ska genomföras månadsvis och det är enhetschef som ansvarar för att de genomförs. Kontrollerna ska det i anteckningarna noteras att intern kontroll är utförd enligt rutin. Rättelser och påpekanden ska enligt rutin tas muntligen med respektive handläggare.

Av intervjuer har framkommit att egenkontroller genomförs även inom barn- och ungdomsenheterna. Kontrollerna görs ungefär fyra gånger per år där gruppledare granskar alla beslut utifrån ett urval kriterier. Resultatet av egenkontrollerna återförs till alla handläggare både enskilt och i grupp (där mönster identifierats). Gruppledarna har också enskilda ärendedragningar med varje handläggare för att följa handläggningen i pågående ärenden.

I intervjuerna lyfts även att ytterligare en kontrollpunkt för att säkerställa att arbetet sker i enlighet med gällande regelverk är att det i barnärenden alltid är två handläggare.

De egenkontroller som görs dokumenteras dock inte utöver att det ska noteras i journalanteckningarna att kontroll är gjord, vilket vi har kunnat verifiera sker i samband med ärendegranskningen.

Kommentarer och bedömningar

Granskningen har visat att nämnden inte har fastställt mål eller en handlingsplan som beskriver hur och när målen ska uppnås, i enlighet med gällande föreskrifter, varken i ett särskilt dokument eller i de verksamhetsplaner som upprättas.

Vi kan konstatera att det finns en rad riktlinjer och rutiner som stöd i arbetet med våld i nära relationer. Arbete pågår också för att upprätta en tjänstekarta vilket förväntas ge en än större tydlighet i processen. Ett flertal av rutinerna upprättades dock innan den nya organisationen trädde i kraft och bör enligt vår bedömning därmed ses över och revideras vid behov.

För att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner efterlevs genomförs regelbundna egenkontroller i verksamheten där ärenden granskas utifrån utvalda kontrollpunkter. Egenkontrollerna dokumenteras dock inte, utöver att det noteras i journalanteckningarna i de granskade ärendena. Det går därmed inte att i efterhand verifiera vad som granskats och med vilket resultat, vilket gör att det finns svårigheter att använda resultaten i det systematiska kvalitetsarbetet och därmed leda till långsiktiga förbättringar.

3.3 Hantering av ärenden avseende våld i nära relationer

Hantering av våldsärenden (Enheten mot våld i nära relationer)

Aktualisering

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Enheten mot våld i nära relationer arbetar med frivilliga insatser för såväl våldsutsatta som våldsutövare. I huvudsak är det dock våldsutsatta som söker kontakt med enheten. När det gäller vuxna som utsätts för våld så sker aktualisering endast utifrån egen ansökan. Individer i behov av råd och stöd kan dock identifieras inom andra enheter/organisationer som kan informera om, och lämna kontaktuppgifter till, enheten mot våld i nära relationer. De kan också, med den enskildes godkännande, lämna över till enheten att ta kontakt. Enheten mot våld i nära relationer arbetar inte riktat mot barn och unga som bevitnat/utsatts för våld. Om den sökande har barn görs dock en orosanmälan till barn- och ungdomsenheten. Av intervjuer har framkommit att det i merparten av övriga enheter inom förvaltningen inte ställs rutinmässiga frågor kring våld. Detta sker endast på indikation.

Utredning

När en ansökan kommer in finns en färdig mall att utgå ifrån med frågor att ställa till den sökande. I detta skede görs även en skydds-/farlighetsbedömning. Information lämnas även om den anmälningsplikt som råder avseende eventuella barn. Därefter bokas personliga besök in. Besöken genomförs med beaktande av hur akut behovet är. Om personen är i behov av akut skydd bokas besök in samma dag, i annat fall bokas det in enligt överenskommelse mellan socialsekreteraren och den enskilde. Om behov av akut skydd finns placeras den enskilde och eventuella barn i skyddat boende utan dröjsmål.

Under det första besöket lämnas information om vilket stöd och hjälp som finns att tillgå och farlighetsbedömningen går igenom. Därefter beslutas om en utredning ska påbörjas eller ej, i samråd med den enskilde. Det finns inte några uttalade krav i lagar, föreskrifter eller riktlinjer som anger hur snabbt en utredning ska inledas, utöver att det ska ske utan dröjsmål. För utredningar som avser vuxna får utredning inte inledas mot personens vilja.

Under utredningens gång har socialsekreteraren och den enskilde fortsatta kontakter och träffar, inga övriga involveras. I arbetet använder socialsekreterarna FREDA (standardiserade bedömningsmetoder) för såväl farlighetsbedömningen som för att beskriva det våld som förekommit. Av intervju framkommer även att PATRIARK (metod för bedömning och hantering av risk för hedersrelaterat våld) används i viss utsträckning. Här framkommer dock att det är många som saknar utbildning i detta, vilket gör det svårt att kunna använda metoden fullt ut. Utbildning i FREDA uppges dock socialsekreterarna ha, vilket också är en mindre komplicerad metod.

De intervjuade uppger att handlägningsprocessen i stort fungerar väl och att det finns det stöd som behövs för att kunna utföra arbetet på ett bra sätt. Det lyfts dock fram att det inte alltid är helt tydligt när en utredning avslutas och övergår i insats, särskilt då insatsen är socialsekreterarstöd. Detta innebär att det ser ut som att utredningen pågår längre än den gör i praktiken.

Insatser

Efter att utredningen är genomförd beslutas om eventuell insats. De insatser som kan erbjudas är:

- Socialsekreterarstöd (rådgivande samtal)

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

- Behandlingssamtal (där målet är att hantera och bearbeta situationen och de konsekvenser denna medfört)
- Kontaktperson
- Skyddat boende

Av intervjuer framkommer att skyddat boende är en av de vanligare insatserna, vilket grundar sig i att de sökande ofta kontaktar enheten när behovet är akut. De som kontaktar enheten saknar också i många fall egna nätverk och kontakter för att kunna hantera situationen på egen hand. Vid behov av skyddat boende är utgångspunkten att socialsekreterarna i första hand ska vända sig till Kvinnojouren (se mer under Samverkan externt). Det uppges dock inte alltid vara lämpligt då boende ibland behöver erbjudas utanför kommunen, för kvinnans säkerhet.

Av intervjuer framkommer att de insatser som erbjuds i stort motsvarar det behov som finns hos de sökande. Enheten följer årligen upp antal aktualiseringar, varav antal som lett till att utredning inletts respektive inte inletts. Vidare följer enheten upp antal nya placeringar under året samt övriga insatser. Det görs dock inte någon kartläggning avseende antalet våldsutsatta i kommunen. Av den statistik som finns att tillgå framgår det även här att det är skyddat boende som är den vanligaste insatsen. Tillsammans med övriga placeringar (på HVB⁷ och andra boenden) svarar dessa insatser för närmare två tredjedelar av samtliga insatser som påbörjats under året.

Det framkommer dock av intervjuerna att det inte finns ett tillräckligt stöd till de barn som tillsammans med föräldern placeras på ett skyddat boende. De intervjuade uppger att det i många fall saknas den kompetensen på boendena. Föräldern kan få stöd i form av rådgivande samtal under tiden de befinner sig på det skyddade boendet. Dock kan inte behandlande samtal eller andra insatser erbjudas samtidigt.

Utöver de insatser som anges ovan finns inga ytterligare mer långsiktiga insatser, vilket heller inte uppges ingå i Enheten mot våld i nära relationers uppdrag. Om den enskilde exempelvis är i behov av en mer långsiktig boendelösning kan detta inte erbjudas. Detta då det krävs att den enskilde uppfyller de kriterier som ställs upp i *Riktlinjer för förtur till bostad av sociala och medicinska skäl*⁸ för att kunna få förtur i den kommunala bostadskön. Att vara våldsutsatt är i sig inte ett tillräckligt skäl för att beviljas förtur. Om den enskilde inte har möjlighet att själv ordna och betala för boende kan tillfälligt boende beslutas av Arbete och försörjning. Även där krävs att man uppfyller uppställda kriterier. Det finns dock inte några garantier för vilken typ av boende som kan erbjudas och det kan därmed utgöras av exempelvis boende på vandrarhem. Samtliga boenden som erbjuds bedöms dock vara inom skälig levnadsnivå. Enligt intervjuade inom socialförvaltningen kan ett sådant alternativ innebära att risk-/hotbilden mot den enskilde ökar (om boendet är i ett område där partnern befinner sig etc.) vilket då kan leda till att beslutet om skyddat boende istället förlängs. Intervjuade inom Arbete och försörjning framhåller dock att detta inte ska behöva inträffa då det finns ett stort antal tillfälliga boenden i Stockholmsområdet att välja på.

---

⁷ Hem för vård eller boende

⁸ HKF 2800, KF 1995-01-30, senast ändrad 2012-09-10

Hantering av våldsärenden/orosanmälningar avseende barn som bevittnat eller utsatts för våld (barn- och ungdomsenheterna)

Aktualisering

Alla orosanmälningar som rör barn och unga som bevittnat eller utsatts för våld inkommer först till mottagningsteamet som hanterar alla anmälningar och ansökningar som rör barn och unga 0-20 år. När en anmälan inkommer som avser ett barn som bevittnat eller utsatts för våld så ska en förhandsbedömning göras. Här görs en bedömning om barnet eller den unge är i behov av akut skydd eller inte. En sådan skyddsbedömning ska ske omedelbart, dvs. samma dag eller dagen efter⁹. Om barnet/den unge är i behov av akut skydd och behöver omhändertas fattas beslutet av gruppleddare. I förhandsbedömningen tar man de kontakter som behövs för att kunna besluta om att inleda utredning eller ej (endast anmälare och vårdnadshavare). Kontakter med vårdnadshavare tas dock inte om ärendet rör barn som utsatts för våld, om det inte framkommer uppgifter som tyder på att barnet är i behov av omedelbart skydd, eller om det behövs för att kunna göra en skyddsbedömning. Kontakt med vårdnadshavare bör bara tas om det kan ske utan risk för barnet/den unge. När det gäller barn som bevittnat eller utsatts för våld ska alltid utredning inledas, om det inte föreligger särskilda skäl. Det är endast gruppleddare som kan besluta att inte inleda utredning och det ska då motiveras väl. Av granskningen framkommer att det finns situationer då utredning inte inleds, vilket bland annat kan grunda sig i att det är en utredning som just avslutats eller om det är oklart om det rör sig om våld eller ej.

Utredning

När beslut om att inleda utredning fattats så lämnas ärendet över till utredande enhet (barn eller ungdom) som tar vid. Av intervjuer har framkommit att det inte sker någon muntlig överlämning mellan socialsekreterarna på respektive enhet. Socialsekreterare i mottagningsteamet lyfter till gruppleddare om de anser att det finns behov av att prioritera ett ärende. Gruppleddare på respektive enhet ansvarar därefter för överlämning och överföring av information. Ärenden fördelas ut varje måndag. Om belastningen hos socialsekreterare är hög läggs ärendena i en "ärendebalans" tills de kan fördelas ut. Enligt uppgift görs då en prioritering av gruppleddare och enhetschef kring vilka ärenden som bedöms kunna vänta. Vid tidpunkten för intervjuerna uppgavs det inte ligga några ärenden i "ärendebalansen" men i perioder då arbetsbelastningen är högre kan ärenden enligt uppgift bli liggande i en eller ett par månader. Prioriteringar uppges dock ske löpande. Av intervjuer framkommer att överlämningen mellan mottagningsteamet och den utredande enheten kan utvecklas, framförallt på socialsekreterarnivå. Överlämning sker sällan muntligt och det förs inte någon dialog mellan parterna om eventuell bedömning av prioriteringsnivå.

När ärendet fördelats ut till handläggare görs en bedömning om ett första möte med barnet ska ske på förskola/skola för att kunna göra en ny skyddsbedömning. Om polisanmälan gjorts/görs finns det en rutin som beskriver hur handläggarna ska gå tillväga och den samverkan som ska ske med Barnahus. Vad gäller barnsamtal/barnförhör är rutinen att polisen ska hålla barnförhör inom två veckor och då är även handläggaren med och lyssnar in. Om de inte genomför sitt förhör inom två

---

⁹ Prop. 2012/13:10 s. 60

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

veckor tar socialtjänsten beslut om de ska åka ut och träffa barnet för ett barnsamtal. Ibland genomförs samtalen med barn och föräldrar på socialkontoret, om det bedöms vara lämpligt utifrån vad som framkommit tidigare i utredningen.

Under utredningen finns det riktlinjer och handledning för vad utredningen ska innehålla och hur dokumentation ska ske. Av intervjuer framkommer att de riktlinjer och rutiner som finns för arbetet är tydliga, men att de inte alltid efterlevs. Exempelvis upprättas inte alltid utredningsplaner i ärendena och utredningstider kan ibland överskridas utan att det finns ett särskilt beslut om det.

Insats

När utredningen är färdig beslutas om ärendet ska avslutas med beviljande av insats eller ej. Insats kan endast beviljas med vårdnadshavarens (och den unges) samtycke (om det inte rör sig om ett omhändertagande enligt LVU). De biståndsbedömda insatser som erbjuds har fokus på de behov som identifierats i utredningen. Av intervjuer framkommer att den insats som i huvudsak beviljas är familjebehandling och att det i övrigt inte finns några riktade insatser mot målgruppen. Av intervju framkommer att det funnits tankar om att införa barngrupper på förebyggande enheten, men detta är inte något som beslutats om. Tidigare har de kunnat erbjuda Trappansamtal¹⁰, men detta uppges inte vara något som görs längre.

Samverkan

Samverkan internt

Då det finns individer som är aktuella inom flera enheter så är det av stor vikt att det finns en väl fungerande samverkan – såväl för individerna som för socialsekreterarna. Enheten mot våld i nära relationer samverkar i huvudsak med barn- och ungdomsenheterna, Familjerätten samt Arbete och försörjning. Rutiner för samverkan finns upprättade med samtliga enheter. Rutinerna för samverkan med barn- och ungdomsenheterna samt Familjerätten är dock upprättade nyligen och uppges inte ha implementerats fullt ut ännu. Vid tidpunkten för denna granskning pågår ett arbete med att upprätta en rutin för samverkan mellan barn- och ungdomsenheterna och Arbete och försörjning. Denna är dock inte färdigställd eller något som verksamheterna kan utgå ifrån.

I intervjuer uppges att samverkan fungerar olika väl beroende på nivå. På enhetschefsnivå och gruppledarnivå uppges det finnas en god och välfungerande samverkan. På handläggarnivå uppges det dock finnas utvecklingsmöjligheter. Svårigheterna i samverkan uppges i huvudsak grunda sig i brist på förståelse för varandras uppdrag. Särskilt samverkan med Arbete och försörjning uppges kunna utvecklas, vilket har lyfts av handläggare/socialsekreterare inom såväl barn- och ungdomsenheterna som Enheten mot våld i nära relationer. Intervjuade enhetschefer på Arbete och försörjning och Enheten mot våld i nära relationer framhåller dock att det finns en väl fungerande samverkan där de bland annat träffas 1-2 gånger per månad

---

¹⁰ Trappan är en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i sin familj. Syftet är att ge barnen möjlighet att berätta om och bearbeta sina upplevelser av våld, att göra det som hänt "pratbart" och begripligt, och därigenom minska risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik.

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

och har ärendedragningar om det finns ärenden/frågeställningar som de behöver hantera tillsammans. I och med organisationsförändringen så tillhör Arbete och försörjning en annan nämnd än övriga enheter vilket innebär att det funnits behov av att se över rutinerna för samverkan, särskilt med avseende på samtycke för att kunna diskutera ärenden gemensamt. Detta uppges inte hittills ha medfört några problem. Då organisationsförändringen genomfördes nyligen uppges det dock vara svårt att uttala sig om eventuella hinder som kan komma att uppstå.

Samverkan mellan Arbete och försörjning och barn- och ungdomsenheterna uppges dock kunna förbättras. Detta för att handläggarna ska kunna ge en korrekt och relevant information till den enskilde.

Samverkan externt

Det finns en etablerad samverkan (inkl. tydliga rutiner för denna) med Barnhus Huddinge, där ett flertal kompetenser finns samlade från bland annat polis, region, kommun etc. Det finns också etablerad samverkan med kvinnojourer och olika utförare/boenden som tillhandahåller skydd och stöd.

Huddinge kommun har tecknat ett samverkansavtal med Kvinno- och tjejjouren Huddinge. Avtalet avser insatser som omfattas av socialtjänstlagen 4 kap. 1 § samt 3 kap 1 §, det vill säga både biståndsbedömda insatser (såsom boende på kvinnojour, stödsamtal, nätverksarbete, stöd till förövare) och övriga insatser (såsom rådgivning om vilka stödinsatser som finns i samhället eller adressuppgifter, telefonnummer och motiverande samtal till personer som önskar vara anonyma). Verksamheten som bedrivs av Kvinno- och tjejjouren är till stor del finansierad av Huddinge kommun. Kommunen har två anställda på kvinnojouren och föreningens kontorslokaler bekostas av kommunen. Föreningens övriga lokaler samt elektricitet bekostas av socialnämnden genom föreningsbidrag. Utöver detta får Kvinnojouren ersättning per dygn för de kvinnor som placeras där samt att de ansöker om ytterligare föreningsbidrag årligen.

Samverkan med kvinnojouren och övriga skyddade boenden uppges i huvudsak fungera väl.

Kommentarer och bedömningar

Det finns en tydlig organisation och hantering av de ärenden som rör våldsutsatta och barn som bevitnat/utsatts för våld. I Enheten mot våld i nära relationer kan processen utvecklas för att tydliggöra gränsen mellan utredning och insats. De insatser som erbjuds till målgruppen bedöms i huvudsak vara tillräckliga och uppfylla de krav som finns i Socialstyrelsens föreskrifter. Det saknas dock ett tydligt stöd/hjälp för att ordna stadigvarande boende. Likaså är insatserna som erbjuds barn som bevitnat eller utsatts för våld begränsade.

Inom barn- och ungdomsenheterna finns det en tydlig process och ansvarsfördelning vad gäller hanteringen av orosanmälningar avseende barn som bevitnat eller utsatts för våld. Det finns riktlinjer och rutiner för arbetet som bedöms utgöra ett gott stöd för handläggarna. Utifrån vad som framkommit av intervjuer bedöms ärendeprocessen dock kunna utvecklas gällande utredningar, med särskilt fokus på framtagande och uppföljning av utredningsplaner samt att inte överskrida de lagstadgade utredningstiderna. Likaså bedöms det finnas behov av att se över de insatser som

erbjuds till barn som bevittnat eller utsatts för våld för att säkerställa att insatserna motsvarar det behov som finns hos de aktuella barnen/ungdomarna. Ytterligare kommentarer lämnas i avsnitt 3.5 Ärendegranskning.

Insatserna till våldsutsatta och barn som bevittnat våld behöver samordnas så att de inte motverkar varandra, och då är samverkan nödvändig. Samverkan behöver ske såväl internt mellan de olika enheterna som externt med andra myndigheter och organisationer. Det finns en etablerad samverkan (inkl. tydliga rutiner för denna) med Barnhus Huddinge, där ett flertal kompetenser finns samlade från bland annat polis, region, kommun etc. Det finns också etablerad samverkan med kvinnojourer och olika utförare/boenden. Det finns ett upprättat samverkansavtal med Kvinno- och tjejjouren Huddinge. Samverkan med externa parter uppges fungera i huvudsak väl.

Samverkan internt bedöms dock kunna utvecklas genom att säkerställa att den fungerar på samtliga nivåer i organisationen. Rutiner finns upprättade och utifrån intervjuerna kan vi konstatera att det finns en fungerande samverkan på enhetschefs- och gruppledarnivå. Däremot behöver samverkan på handläggarnivå utvecklas, med fokus på att skapa förståelse för varandras uppdrag.

3.4 Utbildning och kompetensutveckling

För att säkerställa att alla har en grundkunskap om våld i nära relationer genomförs en grundutbildning till alla nyanställda. Inom barn- och ungdomssektionen har även samtliga medarbetare genomgått en våldsutbildning med extern föreläsare¹¹. Ytterligare en sådan utbildningsinsats beräknas genomföras under hösten 2019. Utbildning har också genomförts avseende hedersrelaterat våld och förtryck under 2018/2019. Frågan uppges också ha lyfts då de haft sektionsdagar, där de tagit in föreläsare i ämnet. Även av intervjuerna med handläggare framkommer att det varit och är ett stort fokus på våldsfrågan och att utbildningar/föreläsningar har erbjudits i olika former, även för de som inte arbetar enbart med dessa ärenden. Det efterfrågas dock en fortsättning på grundutbildningen, för att lyfta kunskapen ytterligare och för att få en bättre grund för att identifiera och hantera våldsärenden.

Utöver de utbildningar och föreläsningar som genomförs bjuder även enheten mot våld i nära relationer in övriga kollegor i förvaltningen till informationsmöten för att informera om enheten och kring våld i nära relationer. Detta uppges ske två gånger per termin.

På Enheten mot våld i nära relationer uppges samtliga medarbetare ha en god grundkunskap i området. För att upprätthålla kompetensen och följa med i utvecklingen brukar medarbetarna delta på olika konferenser inom området, i den mån det finns resurser för detta. Medarbetarna ingår även i ett nätverk med övriga Södertörnskommuner för att i detta forum kunna diskutera aktuella frågeställningar och dela med sig av kunskap och erfarenheter.

Kommentarer och bedömning

Utifrån vad som framkommit av intervjuerna kan vi konstatera att samtliga nyanställda (inte endast de som arbetar direkt mot målgruppen) får en grundutbildning i våld i nära

---

¹¹ Josefin Grände

2019-05-20

relationer. Det genomförs också löpande utbildnings- och informationsinsatser för handläggarna. Handläggarna önskar dock mer information och kunskap för att på ett än bättre sätt kunna identifiera och hantera våldsärenden. Det bedöms dock finnas en planering och ett genomförande som säkerställer att de handläggare som kommer i kontakt med målgrupperna har en baskunskap inom området. Det är dock viktigt att säkerställa att kunskapen och kompetensen upprätthålls och utvecklas, och det kan därmed finnas behov av att se över behov av eventuella utbildningsinsatser för att säkerställa detta.

3.5 Ärendegranskning

Inom ramen för granskningen har 15 ärenden valts ut för en fördjupad granskning. Ärendena har valts ut för att spegla hela målgruppen, det vill säga såväl barn (0-12 år) som ungdomar (13-17 år). Ärendena har valts ut utifrån den orsakskod som används i samband med aktualiseringen. De orsakskoder som använts är; oro för barn pga våld mellan föräldrarna, familjevåld samt barnmisshandel. Ärendena har därefter valts ut slumpmässigt, utifrån ovan angivna kriterier. För att få så aktuella ärenden som möjligt så har urvalsperioden begränsats till 2018-07-01 – 2018-12-01. Detta för att säkerställa att ärendena är avslutade (förutsatt att utredningstiderna hållits). Ärendegranskningen har fokuserat på utvalda kontrollpunkter för att säkerställa att gällande krav i lagar och föreskrifter såväl som interna riktlinjer efterlevs gällande hantering och dokumentation av ärenden från aktualisering till beslut. De kontrollpunkter vi utgått ifrån är:

- Har en förhandsbedömning gjorts skyndsamt för att bedöma akut skyddsbehov?
- Har beslut om att inleda utredning fattats inom två veckor efter att förhandsbedömning är gjort?
- Finns en utredningsplan upprättad?
- Har barnet/den unge fått komma till tals i utredningen?
- Besvaras frågorna i utredningsplanen?
- Har beslutet kommunicerats till vårdnadshavaren (och den unge om denne är över 15)?
- Har utredningen avslutats inom fyra månader?

Resultatet av ärendegranskningen redovisas nedan.

Förhandsbedömning

Ärendegranskningen visade att i merparten av de granskade ärendena har en skyddsbedömning gjorts omedelbart (dvs. samma dag eller dagen efter) efter att anmälan inkommit. I något enstaka ärende har vi noterat att skyddsbedömningen dröjt i 18 dagar, vilket är anmärkningsvärt.

Beslut om att inleda utredning

I samtliga av de granskade ärendena har beslut om att inleda utredning fattats inom 14 dagar efter att förhandsbedömningen är gjord.

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Utredningsplan

Utredningsplaner har upprättats i merparten av ärendena. De innehåller dock begränsat med information, i många fall endast övergripande frågeställningar. Utredningsplanerna har heller inte upprättats tillsammans med vårdnadshavaren och/eller barnet eller den unge. Det framkommer inte heller om de informerats om planen. I två av de granskade ärendena har ingen utredningsplan upprättats.

Barnets/den unges möjlighet att komma till tals

I 12 av de 15 granskade ärendena har barnet/den unge fått komma till tals under utredningen, antingen i enskilt samtal eller tillsammans med vårdnadshavare, beroende på ärendets karaktär. I de fall där barnen inte fått komma till tals har det grundat sig i barnets ringa ålder, barnets egen ovilja att ha kontakt med socialtjänsten samt i ett fall att handläggaren bedömde att det inte fanns behov av detta. Huruvida det var en korrekt bedömning att inte låta barnet komma till tals eller ej kan inte bedömas utifrån erhållet underlag.

Besvarande av frågor i utredningsplan

I de ärenden där en utredningsplan upprättats besvaras också de övergripande frågorna i utredningen.

Kommunicering

I merparten av de granskade ärendena framgår att beslutsunderlaget kommunicerats med den enskilde. I ett par av ärendena framgår det inte huruvida detta skett eller ej.

Avslut av utredning inom fyra månader

I fem av de granskade ärendena översteg utredningstiden de lagstadgade fyra månaderna. Några beslut om att förlänga utredningstiden finns inte och det framgår heller inte vilka skäl som ligger till grund för den förlängda tiden.

Övriga noteringar

Dokumentationen i de granskade ärendena varierar mycket i omfattning. I ett flertal av ärendena är anteckningarna mycket omfattande, vilket inte följer Socialstyrelsens allmänna råd om att journalanteckningar bör vara kortfattade och innehålla tydliga hänvisningar till andra handlingar i personakten som ger ytterligare information. En alltför omfattande dokumentation försvårar möjligheten att på ett enkelt och överskådligt sätt följa ärendegången. Av granskningen har det dock framkommit att samtliga enheter inom IFO har i uppdrag att förbättra och förenkla dokumentationen.

Det finns också variationer i vilka dokument som finns kopplade till ärendet i verksamhetssystemet, ex. kommuniceringsbrev.

Kommentarer och bedömning

Av ärendegranskningen har det framkommit att utredningarna i stor utsträckning följer de riktlinjer och rutiner som finns framtagna. Vi noterar dock att det i ett fall inte har gjorts en omedelbar skyddsbedömning samt att utredningstiderna överskridit den lagstadgade gränsen i ett flertal ärenden. Vidare noterar vi också, i likhet med vad som framkommit av intervjuer, att arbetet med upprättande och uppföljning av

utredningsplaner kan utvecklas. Likaså bör verksamheten sträva efter att ha enhetliga rutiner för vilka dokument som ska upprättas och finnas med i dokumentationen i verksamhetssystemet.

3.6 Återrapportering till nämnd

Av den information som erhållits genom både intervjuer och dokumentstudier framkommer att det är en mycket begränsad återrapportering som sker till nämnd. Såväl avseende det arbete som bedrivs utifrån mål och åtaganden som av arbetet med våld i nära relationer och orosanmälningar avseende barn som bevittnat eller utsatts för våld.

Viss återrapportering sker i verksamhetsplanen som upprättas på nämnds nivå, där en rad nyckeltal som avser barn och unga redovisas, bland annat;

- andel ej återaktualiserade barn respektive ungdomar, dvs. barn som efter avslutad utredning inte blir aktualiserade på nytt hos socialtjänsten
- utredningstider för barn- och ungdomsärenden
- Antal pågående utredningar
- Antal barn/unga i öppenvård
- Antal årsplaceringar

Några nyckeltal eller övrig återrapportering avseende våldsärenden lämnas inte till nämnden. Av intervjuer framkommer att detta inte heller efterfrågas.

De ärenden där nämnden är involverad i beslut och uppföljning (omhändertagande enligt LVU) får de dock information kring.

4 Jämförelse med andra kommuner

4.1 Jämförelse baserad på Öppna Jämförelser

För att kunna göra jämförelser baserat på ett korrekt underlag har vi valt att utgå från Öppna jämförelser avseende våld i nära relationer. Vi har här valt ut ett antal nyckeltal för Huddinge kommun som vi sedan jämfört med övriga Södertörnskommuner. Vi har valt att titta närmare på följande nyckeltal:

Aktuella kompetensutvecklingsplaner avseende våld i nära relationer – barn/vuxna

Av tillgängliga uppgifter framgår att det endast är Huddinge kommun och Nynäshamns kommun som har en aktuella kompetensutvecklingsplan vad gäller barn. Gällande vuxna har samtliga Södertörnskommuner en aktuell plan.

Handläggarnas utbildning

I likhet med flertalet (bortsett från två) av Södertörnskommunerna har handläggare som utreder såväl barn som vuxna som utsatts för eller bevittnat våld erhållit fortbildning inom området det senaste året. Utbildningen har dock inte varit på högskolenivå. Vilket också är i nivå med merparten av de övriga kommunerna.

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Rutiner vid indikation på att vuxen utsatts för våld

I Huddinge kommun finns aktuella rutiner för detta inom samtliga områden inom IFO, bortsett från ekonomiskt bistånd. I detta avseende ligger Huddinge kommun bättre till än merparten av övriga Södertörnskommuner. Det finns variationer mellan de olika områdena, men ur ett helhetsperspektiv saknas detta i ett flertal av kommunerna.

Rutin för att säkra skolgång för barn i skyddat boende

Detta saknas i Huddinge kommun, i likhet med merparten av övriga Södertörnskommuner. Endast ett par av kommunerna har aktuella rutiner för detta. Noteras bör dock att detta tangerar den rekommendation som lämnades i revisionsrapport 2017:9 (placering av barn och unga i jourhem och familjehem), där nämnden redan då rekommenderades att utarbeta och tydliggöra rutiner för barns och ungdomars skolgång.

Systematisk uppföljning fördelat på kön

Huddinge kommun är den enda av Södertörnskommunerna som genomför en systematisk uppföljning fördelat på kön (för de nyckeltal som kommunen själva följer).

Kartläggning av antalet våldsutsatta vuxna i kommunen

Tre av Södertörnskommunerna har genomfört en kartläggning i enlighet med de krav som framgår av SOSFS 2014:4. Huddinge kommun har inte gjort det.

4.2 Granskning genomförd i annan kommun

Under 2017-2018 genomfördes en liknande granskning av KPMG i Varbergs kommun. Revisionsfrågorna tangerade varandra i stor utsträckning, bortsett från den del i denna granskning som avser orosanmälningar avseende barn som bevittnat eller utsatts för våld. En fullständig jämförelse går inte att genomföra då förutsättningarna inte är desamma. I Varbergs kommun har verksamheten organiserats på annat sätt, och det finns inte någon särskild enhet som arbetar med frågorna. Arbetet är istället fördelat ut på övriga enheter. I Varbergs kommun finns det däremot ett team som arbetar med insatser för målgruppen. De skillnader som kan konstateras är dock att det upplevs vara en större tydlighet i organisation och ansvarsfördelning i Huddinge kommun. Såväl kunskap och kompetensnivån i Huddinge kommun förefaller säkras och underhållas på ett mer systematiskt sätt i förvaltningen (inte endast hos de som arbetar riktat mot målgruppen). I likhet med Huddinge kommun saknas det i Varbergs kommun mål för arbetet med våld i nära relationer och det finns heller inte något aktivt pågående kommunövergripande arbete i frågan. Det saknas även där en handlingsplan för arbetet med våld i nära relationer. Även här önskas ett mer kommunövergripande grepp kring frågan.

Kommentarer och bedömningar

Utifrån genomförda jämförelser kan vi konstatera att Huddinge kommun, i jämförelse med Varbergs kommun och övriga Södertörnskommuner, i vissa avseenden har en mer stabil grund att stå på utifrån organisatoriska förutsättningar och upplevd kompetensnivå. Kommunen står dock med liknande utmaningar och frågeställningar att

hantera som övriga kommuner, såväl vad gäller kartläggning av omfattningen av våldsutsatta i kommunen som att ha tydliga mål för arbetet. Även det kommunövergripande arbetet förefaller kunna utvecklas i såväl Huddinge som Varbergs kommun.

5 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden inte har säkerställt att det arbete som bedrivs i verksamheten avseende våld i nära relationer sker på ett ändamålsenligt sätt, utifrån gällande lagar och föreskrifter. Nämndens styrning och uppföljning inom området bedöms inte vara tillräcklig då den inte har fastställt några mål för verksamheten och det sker heller inte någon uppföljning eller återrapportering kring hur arbetet fortgår eller vilka resultat det ger, vilket inte är förenligt med Socialstyrelsens föreskrifter (2014:4).

Vi vill dock framhålla att det i stor utsträckning finns upprättade riktlinjer och rutiner som ett stöd i för handläggarna i arbetet. Det genomförs också löpande egenkontroller för att säkerställa att de efterlevs. Vidare bedöms det finnas goda organisatoriska förutsättningar för att bedriva verksamheten på ett ändamålsenligt sätt vad gäller ansvarsfördelning och kompetens hos de som arbetar med målgruppen (såväl direkt som indirekt). Det bedöms också finnas goda förutsättningar för samverkan genom ett starkt fokus på detta från ledningen och rutiner som utgör en god grund för arbetet. Det är dock viktigt att säkerställa att samverkan fungerar på samtliga nivåer i organisationen.

Hantering av orosanmälningar som rör barn som utsatts för eller bevittnat våld bedöms till viss del fungera väl. Det finns riktlinjer och rutiner för detta och genomförda intervjuer vittnar också om att det fungerar förhållandevis väl. Genomförd ärendegranskning visar dock att det finns förbättringsområden vad gäller genomförande av akut skyddsbedömning och överskridanden av utredningstider, vilket är områden som är tydligt reglerade.

5.1 Svar på revisionsfrågorna

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

<p>— Har nämnden fastställt mål för arbetet med våldsutsatta personer och barn som bevittnat våld?</p> <p>- Finns det en handlingsplan som tydliggör hur och när målen ska uppnås?</p>	<p>Nej, det saknas mål och en handlingsplan för arbetet i enlighet med det krav som finns i socialstyrelsens föreskrifter.</p> <p>En handlingsplan mot våld i nära relationer upprättades 2013. Den är dock inte aktuell och det har i intervjuer uppgetts att den inte är ett styrande dokument.</p> <p>Mål för området finns inte heller fastställt i något annat styrdokument.</p>
--	---

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

	<i>Se vidare i avsnitt 3.2</i>
— Finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för utredning, beslut och uppföljning av ärenden som gäller våldsutsatta eller barn som bevittnat våld?	Ja, det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för hanteringen av de ärenden som avser våldsutsatta eller barn som utsatts för eller bevittnat våld. <i>Se vidare i avsnitt 3.1</i>
— Finns det riktlinjer och rutiner inom socialtjänsten för arbetet med våld i nära relationer? - Hur säkerställs att dessa efterlevs i verksamheten?	Ja, det finns en rad riktlinjer och rutiner som stöd i arbetet med våld i nära relationer. Det bedöms dock finnas behov av att se över/revidera en del av rutinerna. För att säkerställa att gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer och rutiner efterlevs genomförs regelbundna egenkontroller i verksamheten. <i>Se vidare i avsnitt 3.2</i>
— Hur säkerställs att de som arbetar med dessa frågor har/får den utbildning och kompetensutveckling som behövs inom området?	Samtliga nyanställda får en grundutbildning i våld i nära relationer. Det genomförs också löpande utbildnings- och informationsinsatser för handläggarna. <i>Se vidare i avsnitt 3.4</i>
— Finns det upprättade samverkansformer med andra aktörer (polis, landsting, kvinnojourer och/eller andra organisationer)?	Det finns en etablerad samverkan (inkl. tydliga rutiner för denna) med Barnahus Huddinge. Det finns också en etablerad samverkan med kvinnojourer och olika utförare/boenden. Samverkan med externa parter uppges fungera i huvudsak väl. Samverkan internt bedöms dock kunna utvecklas genom att säkerställa att den fungerar på samtliga nivåer i organisationen. <i>Se vidare i avsnitt 3.3</i>
— Hur säkerställs en ändamålsenlig hantering av orosanmälningar som rör barn som utsatts för eller bevittnat våld?	Det finns en tydlig organisation där hanteringen i det inledande skedet sker i mottagningsteamet och därefter lämnas det över till utredande enhet/team. Det finns riktlinjer och rutiner för hanteringen och av intervjuer framkommer att de utgör ett tillräckligt stöd och att de är

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

<ul style="list-style-type: none"> - Finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning avseende hantering av orosanmälningar? - Finns det riktlinjer, rutinbeskrivningar och övriga styrdokument för hantering av orosanmälningar? 	<p>kända av handläggarna. Ärendegranskningen visar dock på brister i ärendehantering.</p> <p><i>Se vidare i avsnitt 3.2, 3.3 och 3.5</i></p>
<p>— Är återrapportering till nämnden kring arbetet med våld i nära relationer samt hantering av orosanmälningar tillräcklig?</p>	<p>Nej, det saknas såväl en tydlig styrning som en tillräcklig återrapportering till nämnden avseende arbete med våld i nära relationer och hantering av orosanmälningar.</p> <p><i>Se vidare i avsnitt 3.6</i></p>

5.2 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Fastställa mål för arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld samt ta fram en handlingsplan som tydliggör när och hur målen ska uppnås (i enlighet med SOSFS 2014:4).
- Överväga och besluta om vilken uppföljning och återrapportering nämnden önskar avseende arbetet med våldsutsatta och barn som bevittnat våld för att kunna såväl följa som vidta åtgärder utifrån de resultat och effekter som arbetet ger.
- Genomföra en kartläggning av förekomsten av våldsutsatta och barn som bevittnat våld i kommunen (i enlighet med vad som framgår av SOSFS 2014:4).
- Vidta åtgärder för att säkerställa att de lagstadgade utredningstiderna följs för att säkerställa att barn och unga får hjälp i tid.
- Se över, och vid behov komplettera, det utbud av insatser som erbjuds till såväl våldsutsatta och barn som bevittnat och utsatts för våld.
- Säkerställa att det finns en väl fungerande samverkan på alla nivåer i organisationen, både inom nämndens verksamhetsområde och med andra nämnder.

Datum som ovan

KPMG AB

Liz Gard

Andreas Endredi

Huddinge kommun

Granskning av kommunens arbete med våld i nära relationer

2019-05-20

Certifierad kommunal revisor

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.